

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Lucie Trejbalové a soudců Mgr. Karolíny Tylové, LL.M. a Mgr. Zdeňka Macháčka ve věci

žalobkyně: **ALSOL, s.r.o.**
sídlem Nádražní 259, Jiřetín pod Jedlovou
zastoupena advokátem JUDr. Ondřejem Kochmanem
sídlem Belgická 276/20, Praha 2

proti
žalované: **Státní energetická inspekce**
sídlem Gorazdova 24, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2024, č. j. SEI-2298/2024/90.221,

takto:

- I. Rozhodnutí Státní energetické inspekce ze dne 30. 1. 2024, č. j. SEI-2298/2024/90.221, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku ve výši 21 458 Kč, k rukám advokáta JUDr. Ondřeje Kochmana, ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobkyně podniká v odvětví výroby energie ze slunečního záření a provozuje fotovoltaickou elektrárnu v Hradčanech nad Ploučnicí (dále jen „FVE“). Tuto FVE původně provozoval jednatel a jediný společník žalobkyně pan Ladislav Dvořák. Uvedená FVE byla přidána do licence pana Dvořáka rozhodnutím o změně rozhodnutí o udělení licence ze dne 11. 12. 2009. Dne 18. 1. 2010 uzavřel pan Dvořák se skupinou ČEZ Distribuce, a.s. smlouvu o podpoře výroby elektřiny. Cena byla sjednána ve výši jako kdyby FVE byla uvedena do provozu v roce 2009. Mezi stranami přitom není sporu o tom, že FVE byla uvedena do provozu až v roce 2010. Licence pana Dvořáka byla později Energetickým regulačním úřadem zrušena a ten vydal žalobkyni licenci novou, která zahrnovala též uvedenou FVE. V návaznosti na tuto změnu uzavřela žalobkyně dne 2. 4. 2010 smlouvu o podpoře výroby elektřiny se společností ČEZ Distribuce, a.s. Tato smlouva obsahovala obdobná ujednání jako předchozí smlouva s panem Dvořákem. Obdobné ujednání je obsaženo i v pozdější smlouvě o výkupu elektřiny z obnovitelných zdrojů ze dne 12. 12. 2012, která byla uzavřena mezi žalobkyní a ČEZ Prodej, s.r.o.
2. Státní energetická inspekce - územní inspektorát pro Liberecký a Ústecký kraj (dále jen „inspektorát“) v rozhodnutí ze dne 20. 9. 2023, č. j. SEI-21374/2023/54.102, shledala, že žalobkyně v letech 2013 až 2017 neoprávněně čerpala podporu podle § 51 odst. 1 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů (dále jen „POZE“), ve znění od 1. 1. 2022. Žalobkyně jako výrobce elektřiny ujednala s povinně vykupujícím výkupní cenu odpovídající výši podle cenového rozhodnutí Energetického regulačního úřadu pro výroby uvedené do provozu do 31. 12. 2009. Žalobkyně však FVE uvedla do provozu (připojila ji k distribuční soustavě) až dne 11. 1. 2010. Celkovou výši neoprávněně podpory vypočetl inspektorát na 1 035 258,86 Kč.
3. Žalovaná napadeným rozhodnutím změnila rozhodnutí inspektorátu kvůli uplynutí promlčecí doby podle § 51 odst. 2 POZE u neoprávněně čerpané podpory za období roku 2013. S ohledem na to došlo ke změně výše neoprávněně čerpané podpory na 948 317,58 Kč. Žalovaná zdůraznila, že žalobkyně FVE připojila k distribuční soustavě až v lednu 2010, a nemohla proto uplatnit výkupní ceny stanovené pro výroby připojené do 31. 12. 2009. K námitce, že ceny stanovené v cenových rozhodnutích Energetického regulačního úřadu byly ceny minimální, a bylo tedy přípustné je zvýšit, žalovaná uvedla, že ceny uvedené v cenových rozhodnutích jsou ceny, od nichž se nelze odchýlit. Tomu odpovídá také definice neoprávněného majetkového prospěchu v § 2 odst. 5 písm. a) bodě 3 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Žalobkyně byla navíc v pozici prodávajícího, nikoliv kupujícího. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 51 odst. 1 POZE aplikoval inspektorát ve znění účinném ode dne 1. 1. 2022, připustil pravou retroaktivitu. V posuzované věci však lze dle žalované takový postup aprobovat s ohledem na veřejný zájem na navrácení podpory. Žalovaná v této souvislosti poukázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, a ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01, a dále na právo EU. Zdůraznila, že i zákonodárce kladl důraz na reparační funkci. Odkazovala na čl. II. Přechodná ustanovení bod 17 zákona č. 382/2021 Sb., kde je stanoveno, že pokud došlo k neoprávněnému čerpání podpory přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, je výrobce, výrobce elektřiny z decentralní výroby, výrobce tepla nebo výrobce biometanu povinen uhradit penále za

neoprávněné čerpání podpory ve výši 0,1 % denně pouze v případě, že k tomu byl povinen rovněž podle dosavadních právních předpisů.

II. Žaloba

4. Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou, a to ze tří důvodů. Zaprvé měla za to, že se nedopustila čerpání podpory v nesprávné výši. Žalobkyně s povinně vykupujícím sjednala ceny ve výši stanovené pro výroby uvedené do provozu v roce 2009. Ceny stanovené v cenových

rozhodnutích Energetického regulačního úřadu jsou ceny minimální ve smyslu § 5 odst. 4 zákona o cenách. Nešlo o pevnou ani o maximální cenu. Žalobkyně a povinně vykupující se proto mohli smluvně odchýlit od úředních cen, a to směrem nahoru. Podle žalobkyně je podstatné, že vůlí obou stran bylo sjednat ceny po vzoru výroben uvedených do provozu v roce 2009. Cenová rozhodnutí Energetického regulačního úřadu uvádí, že „*ceny jsou stanoveny jako minimální podle jiného právního předpisu*“. Postup zvolený panem Dvořákem, resp. žalobkyní, a povinně vykupujícím se nepříčí cenové regulaci, ale je s ní v souladu. Žalovaná a inspektorát vycházeli z judikatury Nejvyššího správního soudu, která se však nezabývala cenotvorbou a povahou úředně určených cen. Žalovaná nerozlišuje mezi vznikem nároku na podporu (ten žalobkyni vznikl od roku 2010) a smluvním ujednáním o výši ceny. Argumentace žalované činí z minimální ceny pevnou cenu.

5. Zadruhé žalovaná porušila zákaz pravé retroaktivity v neprospěch žalobkyně. Na jednání žalobkyně z let 2014 až 2017 užila ustanovení, které vstoupilo v účinnost až dne 1. 1. 2022. Ustanovení § 51 odst. 1 POZE ve znění od 30. 5. 2012 do 31. 12. 2021 obsahovalo podmínku čerpání podpory elektřiny v souvislosti se spácháním správního deliktu, resp. přestupku. Žalobkyně však nebyla shledána vinnou z takového jednání, a proto se nemohla ani dopustit neoprávněného čerpání podpory, jak jej vymezovalo uvedené ustanovení. Žalovaná aplikovala § 51 odst. 1 POZE ve znění od 1. 1. 2022 zpětně s odůvodněním, že čerpání podpory v souladu se zákonem je ve veřejném zájmu, který má v tomto případě přednost před zákazem pravé retroaktivity. Všechny orgány veřejné moci však mají hájit veřejný zájem. Výklad žalobkyně by tak umožnil aplikaci právních předpisů se zpětnou účinností téměř vždy. Přípustnost pravé retroaktivity je výjimkou z pravidla a měla by být vykládána restriktivně. Členské státy EU sice mají povinnost vymáhat neoprávněně vyplacenou podporu, musí však dodržet principy právní jistoty. Žalovaná citovala z nálezu Ústavního soudu, jenž se zabýval pravou retroaktivitou a uvedl jako přípustné případy například vznik Norimberského tribunálu či Benešovy dekrety nebo zpětně působící lichevní zákony. Situace žalobkyně je však odlišná. Žalobkyně totiž spoléhala na to, že bude muset vrátit vyplacenou podporu pouze v případě, že její jednání bude posouzeno jako správní delikt, resp. přestupek, neboť tak v rozhodné době zákon zněl. Proto nelze její situaci srovnávat s poválečnou retribucí či lichevními zákony.
6. Zatřetí žalobkyně namítala, že žalovaná měla rozhodnutí inspektorátu zrušit jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť vůbec nereagovalo na vznesenou námitku nepřípustnosti pravé retroaktivity. Žalovaná místo toho sama námitku vypořádala, ačkoliv tím žalobkyni připravila o druhou instanci. Žalovaná porušila ustanovení o řízení způsobem, který mohl mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.
7. Ze všech uvedených důvodů žalobkyně navrhovala zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

8. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že se s námitkami žalobkyně vypořádala komplexně. Konstatovala, že ceny určené Energetickým regulačním úřadem jsou ceny pevné. Trvala na tom, že rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2019, č. j. 2 As 110/2018-38, a ze dne 21. 3. 2018, č. j. 7 As 423/2017-43, její závěr potvrzují a citovala z nich. Pokud jde o otázku právé retroaktivity, byla v posuzované věci přípustná, neboť jednání žalobkyně bylo v rozporu se společenským vnímáním spravedlnosti. Právě proto žalovaná poukázala na veřejný zájem, který použití retroaktivity odůvodňuje. Tímto veřejným zájmem je navrácení neoprávněně čerpané podpory do státního rozpočtu. Neústavnost ani nezákonnost nelze zaměňovat za subjektivní nespokojenost s výsledkem řízení. Co se týče namítané nepřezkoumatelnosti prvostupňového rozhodnutí, žalovaná zdůraznila, že správní řízení je ovládáno zásadou jednotnosti. Obě rozhodnutí tvoří jeden celek. Také odkázala na procesní možnosti, které jí dává zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, při přezkumu prvostupňových rozhodnutí. Změna rozhodnutí inspektorátu byla zcela zákonná. K tomu, aby určitou argumentaci žalovaná doplnila, právě odvolací řízení slouží. Žalovaná navrhla žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

IV. Ústní jednání

9. Dne 26. 6. 2024 proběhlo ve věci ústní jednání, při němž žalobkyně i žalovaná setrvaly na své právní argumentaci. Soud nedoplňoval dokazování navrhované žalobkyní, protože obsahem správního spisu se ve správním soudnictví dokazování neprovádí, a pokud jde o cenová rozhodnutí Energetického regulačního úřadu, jde o podzákonné právní předpisy, jejichž obsah není sporný.

V. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů. Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s § 75 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s., a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
11. Soud se nejprve zabýval námitkou nesprávného procesního postupu žalované, která sama vypořádala námitku nepřípustnosti právé retroaktivity v napadeném rozhodnutí, ačkoli dle žalobkyně měla rozhodnutí inspektorátu zrušit, nechat jej zabývat se touto námitkou v prvním stupni a později jeho závěry přezkoumat v odvolacím řízení.
12. Krajský soud souhlasí s žalovanou, že správní řízení je ovládáno zásadou jednotnosti a oba stupně správního řízení a obě správní rozhodnutí tvoří jeden celek. To, že obě správní rozhodnutí tvoří jeden celek, znamená především to, že odvolací orgán může napravovat chyby orgánu prvního stupně, a to i pouhým upřesněním (doplněním) argumentace, k němuž není třeba formální postup podle § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu. Zrušení rozhodnutí a vrácení věci odvolacím orgánem zpět na první stupeň podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu je až krajní možností, jak řešit vady rozhodnutí prvního stupně. Zrušení rozhodnutí by mělo představovat krajní prostředek, jen když nelze jinak, např. když rozhodnutí nelze přezkoumat pro jeho nesrozumitelnost, ze spisového materiálu jsou zřejmé takové nedostatky při zjišťování stavu věci, jež by vedly k rozsáhlému dokazování před odvolacím správním orgánem, prvostupňové řízení vedla podjatá oprávněná úřední osoba apod. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2018, č. j. 6 As 286/2018-34). Žalovaná proto nepochybila, jestliže argumentaci inspektorátu doplnila.

Shodu s prvopisem potvrzuje Z. F.

13. Žalobkyně se dále dovolávala toho, že ceny stanovené Energetickým regulačním úřadem v cenových rozhodnutích vydaných v rozhodných letech jsou podle bodu 1.1. těchto rozhodnutí minimálními cenami podle zákona o cenách. Podle § 5 odst. 4 zákona o cenách je minimální cena cenou, kterou není přípustné snížit. Z toho žalobkyně dovozovala, že sjednat si vyšší výkupní cenu jí nic nebránilo.
14. Smyslem citovaného ustanovení je však podle soudu primárně ochrana výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů, tedy žalobkyně. Účelem minimální ceny je pokrytí oprávněných nákladů na vybudování FVE a vytvoření přiměřeného zisku. Tím je zajištěno, že výrobci se výroba skutečně vyplatí a nebude zcela ztrátová. Úředně určená cena tedy míří na to, aby povinně vykupující cenu nepodkročil. Jinými slovy tato cena zajišťuje dostupnost komodity, která by za běžných tržních podmínek dostupná nebyla. Výklad žalobkyně však smysl cenové regulace popírá. Jestliže by bylo přípustné minimální cenu chápat doslovně, jak činí žalobkyně, pak by stanovení cen Energetickým regulačním úřadem v cenových rozhodnutích (navíc s přihlédnutím k roku uvedení FVE do provozu) zcela postrádalo smysl. Žalovaná zdůraznila, že žalobkyně byla v pozici prodávající a nikoliv kupující, čímž měla na mysli právě účel úředně určené minimální ceny. Žalovaná jistě mohla své úvahy rozvést a popsat podrobněji, nicméně podstata této argumentace je soudu zřejmá. Žalovaná také správně poukázala na § 2 odst. 5 písm. a) bod 3 zákona o cenách, dle něhož nepřiměřený majetkový prospěch získá prodávající, jestliže prodá zboží za cenu vyšší, než by odpovídalo pravidlům cenové regulace.
15. Ani odkaz žalované na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 110/2018-38 a č. j. 7 As 423/2017-43 není podle soudu nepřipadný. Citované rozsudky se zabývaly otázkou přestupku podle § 16 odst. 1 písm. c) zákona o cenách, který spočíval v tom, že výrobci uplatňovali vyšší výkupní cenu, než odpovídala roku uvedení jejich výroben do provozu. V tomto ohledu jde o situaci obdobnou se situací žalobkyně, byť se týká správního trestání.
16. Konečně pokud jde o otázku pravé retroaktivity, je třeba posoudit, zda se skutečně o pravou retroaktivitu jedná, a pokud ano, zda je přípustná. Žalovaná aplikovala ustanovení § 51 odst. 1 POZE ve znění platném od 1. 1. 2022, které na rozdíl od předchozího znění neobsahuje podmínku čerpání neoprávněné podpory v souvislosti se spácháním přestupku podle POZE.
17. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 12. 2022, č. j. 7 Afs 162/2022-29, shrnul uplatňování časové působnosti právních norem takto: „S ohledem na princip právní jistoty a ochranu důvěry subjektů regulace v právo musí být jakýkoliv případ retroaktivity zakotven výslovně v zákoně. Zákon také musí vyřešit s tím spojené případy tak, aby nabytá práva byla řádně chráněna (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 10. 12. 1992, sp. zn. Pl. ÚS 78/92, N 15/1 SbNU 77, či nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 1995, sp. zn. IV. ÚS 215/94, N 30/3 SbNU 227). Nauka i soudní praxe nicméně rozlišují mezi pravou retroaktivitou a retroaktivitou nepravou (např. nález Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, N 13/7 SbNU 87, č. 63/1997 Sb., či rozsudek NSS ze dne 21. 2. 2018, č. j. 1 As 344/2017 54). O nepravou retroaktivitu jde v případě, že právní vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se ode dne účinnosti nového zákona řídí právem novým. Na rozdíl od pravé (tj. skutečné) retroaktivity, nepravá je v právním státě přípustná, avšak jen potud, pokud ostatní (intertemporální) ustanovení právního předpisu nestanoví se zřetelem na zvláštnosti některých právních vztahů něco jiného (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 3/94 (N 38/1 SbNU 279, č. 164/1994 Sb.)).“ Obecně tedy platí, že v případech střetu staré a pravé právní normy se použije nepravá retroaktivita.

18. V posuzovaném případě však nelze dospět k jinému závěru, než že aplikace § 51 odst. 1 POZE ve znění platném od 1. 1. 2022 představuje pravou retroaktivitu, jelikož právní předpis působí do minulosti a zpětně mění následky právního vztahu nastalé přede dnem účinnosti předpisu. Tuto skutečnost ostatně ani žalovaná nespornuje. Přípustnost pravé retroaktivity v posuzované věci dovozuje z toho, že veřejná podpora je poskytována ve veřejném zájmu pro stanovený účel, kterým je snaha podpořit rozvoj obnovitelných zdrojů namísto zdrojů využívajících fosilní paliva, a není-li čerpána v souladu s pravidly, je v obecném zájmu a v souladu s obecným principem spravedlnosti a důvěry v právo, aby byl nastaven mechanismus, který zajistí její navrácení.
19. Takovýto výklad dle krajského soudu nelze přijmout. Právo má především předvídatelným způsobem nastavovat prostředí, v němž se jeho adresáti pohybují. Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01, citované žalovanou, k přípustnosti pravé retroaktivity konstatoval: *„Jestliže tedy v hodnotovém řádu a vědomí společnosti se konsensuálně etabloval určitý vzor a způsob sociálního myšlení a jednání, kterému se z nejrůznějších důvodů, např. v důsledku tlaku určitého politického systému, nemohlo dostat normativního vyjádření, potom právní úprava tohoto jednání, obsahující retroaktivitu, zůstává zcela v souladu s principy právního a demokratického státu. Jinými slovy, odporovalo by naopak principům spravedlnosti, jestliže by se v takových případech pravá retroaktivita nedostala ke slovu. To vše však by tím výrazněji mělo naznačit, že pravá retroaktivita nemá v právním státu místo tam, kde zákonodárce se již dříve mohl „dostat ke slovu“, nicméně tak neučinil.“* (zvýrazněno soudem) Žalovaná v napadeném rozhodnutí cituje pouze větu: *„Jinými slovy, odporovalo by naopak principům spravedlnosti, jestliže by se v takových případech pravá retroaktivita nedostala ke slovu.“* Kontext, v jakém zazněla, však zcela pomíjí.
20. Ustanovení § 51 odst. 1 POZE jako prostředek vymáhání neoprávněně čerpané podpory byl v zákoně obsažen od počátku a v průběhu let byl několikrát novelizován, nicméně nastavení jeho podmínek nevedlo k efektivnímu vymáhání podpory a bylo fakticky neaplikovatelné. Nešťastně formulované ustanovení naráželo na celou řadu problémů. Jedním z nich bylo to, že k neoprávněně čerpané podpoře muselo dojít v souvislosti se spácháním správního deliktu podle POZE. Nebylo tak možné uvažovat o neoprávněně čerpané podpoře v souvislosti se spácháním správního deliktu podle zákona o cenách. Vznik neoprávněně čerpané podpory se vztahoval většinou k případům, kdy nebyly od počátku (nebo i v průběhu čerpání, pokud došlo ke změně rozhodných skutečností) splněny podmínky pro vznik nároku na podporu, nebo nikoliv v takové výši, jaká byla čerpána. Uvedené však nebylo správním deliktem, a nemohlo být tedy předmětem vrácení neoprávněně čerpané podpory. Předestřené skutečnosti byly známy a zákonodárce na ně mohl adekvátně zareagovat. Nečinnost zákonodárce nemůže žalovaná dohánět tím, že bude o neoprávněném čerpání podpory rozhodovat zpětně za podmínek, které jsou účinné od 1. 1. 2022. Nová právní úprava totiž výrazně změnila podmínky, kdy lze rozhodovat o neoprávněném čerpání podpory podle zákona, aniž by v době, kdy výrobci potencionálně neoprávněně čerpali podporu, měli možnost tyto podmínky znát. Absence přechodného ustanovení, které by upravovalo pravidla pro aplikaci nového ustanovení na právní vztahy, znamená, že jeho ústavně-konformní výklad byl ponechán na správních orgánech, resp. soudech.
21. Ústavní soud ve svých nálezech sice připuštění výjimky z principu zákazu pravé retroaktivity zcela nevyloučil, omezil ji však na případy zcela výjimečné, jež umožňují ústavní akceptovatelnost takového postupu. V druhém žalovanou citovaném nálezu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, Ústavní soud uvedl: *„Obecně v případech časového střetu staré a nové právní*

normy platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nové právní normy se i právní vztahy, vzniklé podle zrušené právní normy, řídí právní normou novou. Vznik právních vztahů, existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony, se řídí zrušenou právní normou (důsledkem opačné interpretace střetu právních norem by byla pravá retroaktivita). Aplikuje se tedy princip ochrany minulých právních skutečností, zejména právních konání... U retroaktivity pravé platí zásada obecné nepřípustnosti, ze které existují striktně omezené výjimky přípustnosti, u retroaktivity nepravé platí naopak zásada obecné přípustnosti, ze které existují výjimky její nepřípustnosti. Pravou retroaktivitu "lze ospravedlniti nanejvýše tam, kde právní povinnost pro minulost stanovená již dříve alespoň jako mravní povinnost byla pocitována". (A. Procházka, *Retroaktivita zákonů*. In: *Slovník veřejného práva*. Sv. III, Brno 1934, s. 800.) Opodstatněně bylo v této souvislosti o časové působnosti Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku konstatováno: "je-li to zpětná platnost zákona, pak prohlašujeme, že odpovídá naprosto vyšším normám spravedlnosti, které stanovily v praxi všech civilisovaných zemí určité meze pro zpětnou platnost zákona", přičemž za kritérium přípustnosti retroaktivity byl považován "cit spravedlnosti, který je vlastní tomuto světu a který bude pošlapán, zůstanou-li váleční zločinci po druhé světové válce bez trestu". (Zahajovací řeč hlavního žalobce za Velkou Británii Hartleye Shawcrossa, in: *Norimberský proces*, Díl 1., Praha 1953, s. 206) Obdobný názor nacházíme i v současné právní teorii: "Obecně platí, že od zásady zákazu retroaktivity se lze odchýlit zcela výjimečně, a to výslovným pozitivním ustanovením. Jak je patrné z historie, důvodem k takovým postupům byla situace, kdy by se právní jistota dostala do příkrého rozporu s jistotou sociální a s právním vědomím, jak tomu bylo v ČSR v případech retribučních dekretů. Zpětnou působnost zákona na občanskoprávní poměry by bylo možno odůvodnit též veřejným pořádkem (*ordre public*), především jestliže by byly dotčeny předpisy absolutně kogentní, jež byly vydány v důsledku určité mezní situace přerodu hodnot ve společnosti." (L. Tichý, *op. cit.*, s. 1102). Kriteria přípustnosti výjimek z principu zákazu pravé retroaktivity je legislativní zásada "ochrany oprávněné důvěry ve stálost právního řádu". (A. Procházka, *Základy práva intertemporálního*, Brno 1928, s. 111) O oprávněné důvěře nelze uvažovat za předpokladu, když právní subjekt s retroaktivní regulací musí, resp. musel počítat. Příkladem takovéto situace je působení právní normy, stojící v příkrém rozporu se zásadními, obecně uznanými principy humanity a morálky: "V našem právním řádě můžeme ospravedlniti odkazem na předchozí vládnoucí mravní přesvědčení na př. zpětnou platnost lichevních zákonů (viz § 13 zák. č. 47/1881 ř. z., § 10 cís. nař. č. 275/1914 ř. z., § 105III. dílčí nov. k obč. zák.)." (A. Procházka, *Retroaktivita zákonů*. In: *Slovník veřejného práva*. Sv. III, Brno 1934, s. 800.)" Soud souhlasí s žalobkyní, že posuzovaný případ takovým výjimečným případem není. Žalovaná proto pochybila, když výjimku z principu zákazu pravé retroaktivity připustila.

VI. Závěr a náklady řízení

22. S přihlédnutím ke všem shora uvedeným skutečnostem soudu nezbylo než napadené rozhodnutí pro nezákonnost dle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušit. V souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. soud současně vyslovil, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení. Právním názorem, který soud ve zrušujícím rozsudku vyslovil, je v dalším řízení správní orgán dle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán.

23. Žalobkyně byla v řízení před soudem zastoupena advokátem, náleží jí proto náhrada nákladů spojených se zastoupením. Odměna právního zástupce žalobkyně činí za následující úkony právní služby: převzetí věci, podání žaloby a účast na jednání v hodnotě 3 100 Kč za jeden úkon [§ 1 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu] a podání návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě v hodnotě 1 550 Kč [11 odst. 3 ve spojení s § 11 odst. 2 písm. a) advokátního tarifu] celkem částku 10 850 Kč. Náhrada hotových výdajů pak sestává z paušální částky 1 200 Kč (4 x 300 Kč dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Soud neuznal odměnu a náhradu nákladů řízení za odpověď na výzvu, zda žalobkyně souhlasí s rozhodnutím věci bez nařízení ústního jednání, neboť odpověď na popsanou výzvu není samostatným úkonem právní služby. Dále žalobkyni náleží náhrada za promeškaný ve výši 600 Kč za 6 započatých půlhodin v souvislosti s cestou ze sídla advokáta v Praze k ústnímu jednání v Liberci podle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 advokátního tarifu. Náklady řízení jsou dále tvořeny náhradou cestovného ve výši 1 778 Kč za cestu advokáta z Prahy do Liberce a zpět [náhrada dle § 157 odst. 4 písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a § 1 písm. b) vyhlášky č. 398/2023 Sb. a náhrada za pohonné hmoty dle § 158 odst. 2 až 4 zákoníku práce a § 4 písm. a) vyhlášky č. 398/2023 Sb. - při průměrné spotřebě pro kombinovaný provoz dle technického průkazu 6,5 l/100 km, ujeté vzdálenosti 220 km a ceně 38,20 Kč za 1 l benzínu 95 oktanů, a náhradě 5,60 Kč za 1 km jízdy, při cestě osobním automobilem BMW]. Soud tak přiznal žalobkyni náhradu nákladů připadajících na její zastoupení ve výši 14 428 Kč a dále v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s. částku 3 030 Kč odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem 17 458 Kč. Dále žalobkyni náleží náhrada za zaplacený soudní poplatek za podání žaloby ve výši 3 000 Kč a za podání návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1 000 Kč. Celkem tedy přiznal soud žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 21 458 Kč a žalované uložil, aby tuto částku zaplatila k rukám právního zástupce žalobkyně v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 26. června 2024

Mgr. Lucie Trejbalová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Z. F.